

Собкович Наталія Григорівна — мистецтвознавець, головний спеціаліст відділу культури, охорони культурної спадщини управління культури Тернопільської обласної державної адміністрації

**ОБЛАСНІ ПРЕМІЇ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ:
НОМІНАЦІЯ «ЕТНОГРАФІЯ І МУЗЕЙНА СПРАВА —
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА»**

В грудні 2008 року Тернопільською обласною державною адміністрацією і Тернопільською обласною радою запроваджено щорічне вручення обласних премій в галузі культури.

Обласні премії в галузі культури (далі — премії) є найвищими преміями у Тернопільській області, найбільш престижною творчою відзнакою за вагомий внесок в українську культуру.

Преміями відзначаються найвизначніші твори літератури, мистецтва, журналістики та архітектури, які утверджують ідеали гуманізму, збагачують історичну пам'ять народу, його національну свідомість та самобутність і стали визначною подією в культурному та літературно-мистецькому житті регіону.

Розгляд, обговорення та оцінка творів і робіт, поданих на здобуття премій, проводяться комітетом з присудження премій, персональний склад якого затверджується Тернопільською обласною радою строком на три роки. Комітет з присудження премій очолюють співголови — голова Тернопільської обласної державної адміністрації та голова Тернопільської обласної ради.

Спочатку, у 2008 році, було визначено 9 іменних премій, а від 2011 року — щорічно призначається 11 іменних премій у таких номінаціях:

- етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка;
- краєзнавство — імені Петра Медведика;
- література — імені Богдана Лепкого;
- твір для дітей та юнацтва — імені Іванни Блажкевич;
- театральне мистецтво — імені Леся Курбаса;
- образотворче мистецтво — імені Михайла Бойчука;
- музичне мистецтво — імені Соломії Крушельницької;
- публіцистика — імені Ярослава Стецька;

- журналістика — імені Володимира Здоровеги;
- архітектура — імені Георгія Пінзеля;
- декоративно-ужиткове мистецтво — імені Ярослави Музики.

Як виняток, двічі премії присуджувалися посмертно: за підсумками 2014 року — Віктору Гурняку, автору матеріалів фотовиставки «Від Майдану до війни», «Донбас: війна та мир» та за підсумками 2015 року — Богдану Хаварівському, автору-упоряднику фотокниги про генія сучасності «Я — серед вас... Іван Марчук і Тернопільщина».

Щороку, після вручення премій, твори претендентів та лауреатів передаються у фонди Тернопільського обласного краєзнавчого музею для довічного зберігання у фондовій групі «Обласні премії».

Упродовж 2009–2020 років лауреатами обласних премій в галузі культури стали 141 творча особистість.

Премія у номінації «Етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка» присуджується з 2008 року.

Першою лауреаткою у цій номінації стала Віра Іллівна Стецько (1956–2016 рр.), журналістка, завідувачка відділу науково-просвітницької роботи Тернопільського обласного краєзнавчого музею, дослідниця історії та мистецтва Тернопільщини, автор науково-популярного видання «Пінзель і Тернопільщина», що вийшло друком 2007 року у тернопільському видавництві «Підручники і посібники» (спільне розпорядження голови Тернопільської обласної державної адміністрації та голови Тернопільської обласної ради (далі — спільне розпорядження) від 21 січня 2009 року № 40/9 «Про присудження обласних премій в галузі культури за підсумками 2008 року»).

2007 рік був оголошений Роком Пінзеля в Івано-Франківській, Львівській і Тернопільській областях. На території цих областей залишилися свідчення творчої діяльності та пам'ятки, які фахівці пов'язують з іменем видатного скульптора XVIII ст. Іоана Георгія Пінзеля. Упродовж 2007 року було проведено низку заходів — виставок, презентацій різнопланових видань, наукових досліджень, що значною мірою посприяло широкій популяризації творчого спадку скульптора Пінзеля не тільки в Україні, а й у світі. Як результат — у 2012 році 27 скульптур Пінзеля презентували мистецтво українського бароко в Луврі, одному з найвідоміших музеїв світу.

У книзі «Пінзель і Тернопільщина» Віра Стецько зосередила увагу на тих пам'ятках, що збереглися на території Тернопільської області. Скульптор Пінзель, походження та біографія якого досі залиша-

ються маловідомими, працював на Тернопільщині, здебільшого, на замовлення польського магната і мецената Миколи Потоцького. Він виконав монументальні релігійні скульптури для храмів Бучача, с. Рукомиш, що неподалік Бучача, Монастириськів, скульптури для оздобу Бучацької Ратуші — унікальної архітектурної пам'ятки XVIII ст. (скульптор Бернард Меретин).

Книга щедро ілюстрована світлинами і містить посилання на Тернопільські обласні краєзнавчий та художній музеї, де зберігаються, відкриті для відвідувачів, 11 скульптур Іоана Георгія Пінзеля.

У 2011 році лауреатом премії у номінації «Етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка» став бард, поет, громадсько-культурний діяч Олександр Іванович Смик за створення музею фотосвітлин Генріха Германовича та садиби скульптур «Територія вільних муз» у м. Кременець (спільне розпорядження від 18 квітня 2011 року № 275/63 «Про присудження обласних премій в галузі культури за підсумками 2010 року»).

Як відомо, у міжвоєнний період Кременець був центром мистецького життя не лише регіону, але і Польщі, до якої тоді належала Волинь. У Кременці відбувалися художні пленери та діяли курси підвищення фахового рівня для вчителів малювання.

Створення музею фотосвітлин та садиби скульптур, а також будинку творчості «Потік Ірви» — індивідуальний творчий проєкт Олександра Смика, який був реалізований у 2005–2015 роках в Кременці з метою поживлення творчо-мистецького середовища, відродження плерного руху, а відтак — розвитку сучасного українського мистецтва.

Упродовж майже десятилітнього існування цього проєкту щороку відбувалися 6 пленерів. Мальовнича природа, виняткові архітектурні споруди, історія і дух міста приваблювали творчих особистостей з України і зарубіжжя в приватну мистецьку резиденцію Олександра Смика.

Зазвичай участь у творчих пленерах безкоштовна і організатори забезпечують запрошених учасників усім необхідним для життя і творчості. Натомість учасники передають організаторам у власність створені на пленері роботи.

В будинку творчості «Потік Ірви» вирувала особлива атмосфера — в яблуневому саду, під супровід дзвонів Богоявленського жіночого монастиря, із видом на гору Бону звучала гітара Олександра

Смика, стукотіли інструментами скульптори — творилося мистецьке дійство.

У саду скульптур розміщувалися створені на пленерах роботи видатних сучасних українських скульпторів Василя Корчового, Романа Чайковського, Володимира Шолудька, Юрія Козерацького, Миколи Михальчука, Олександра Жолудя та інших.

Сьогодні скульптури з приватної колекції Олександра Смика прикрашають громадські місця та приватні садиби Кременця, Козельця, Луцька, Рівного і Тернополя. Зокрема на території Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка встановлено пам'ятний знак роботи Володимира Шолудька, присвячений Віллібальду Бессеру, який 1906 року заснував у Кременці перший в Україні ботанічний сад.

У 2012 році лауреатом премії у номінації «Етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка» став археолог, директор Борщівського обласного краєзнавчого музею Михайло Петрович Сохацький, автор наукових досліджень трипільської культури, створення музейної експозиції в печері «Вертеба» Борщівського району (спільне розпорядження від 16 травня 2012 року № 360-од/77 «Про присудження обласних премій в галузі культури за підсумками 2011 року»).

Михайло Сохацький проводить дослідження трипільської культури з 1991 року і досі. Під його керівництвом археологічні експедиції дослідили трипільські поселення: на Борщівщині — біля с. Глибочок (урочище «Стінка», 1992–1995 рр.), в печері Вертеба біля с. Більче-Золоте (1995–2000-ті рр.), біля с. Збручанське (урочище «Соколів», 1997, 2011 рр.); на Бучаччині — біля с. Підзамочок (2004 р.); Чортківщині — с. Росохач (2006 р.); на Гусятинщині — в історичній частині села Васильківці (2010 р.).

Крім того, він брав участь в археологічних експедиціях із дослідження трипільських поселень на Збаражчині у с. Бодаки (1999, 2000 рр.), біля с. Гальянки Черкаської області (2011 р.).

Під час експедицій виявлено, науково опрацьовано та музеєфіковано значну кількість артефактів, що склало значний внесок у вітчизняну та світову науку і культуру.

За результатами цих досліджень Михайлом Сохацьким підготовлено кілька десятків наукових статей, опублікованих в українських і зарубіжних виданнях.

Знахідки, виявлені у печері «Вертеба», мають особливе значення, вражають кількістю та науковою цінністю, оскільки датуються III тисячоліттям до Р. Хр. Саме тоді жили давні трипільці, пращури українців. Досі невідомо чому вони поселилися у печері, але саме це вберегло для нащадків, як свідчення їх присутності, значну кількість збережених артефактів: високомистецьку кераміку, дивовижну символіку орнаментів, амулети, моделі житла тощо.

Археологічні знахідки у печері «Вертеба» становлять безцінний матеріал для встановлення хронології трипільської цивілізації та, завдяки сучасним технологіям, дають змогу навіть визначити тип зовнішності трипільців і здійснити генетичні дослідження.

Археологічні матеріали, знайдені у печері «Вертеба», зберігаються в музеях Борщева, Варшави, Відня, Кракова, Тернополя.

У 2004 році створено перший в Україні музей трипільської культури «Печера «Вертеба», який є відділом Борщівського обласного краєзнавчого музею.

У 2014 році лауреатами премії у номінації «Етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка» стали фахівці Історико-меморіального музею політичних в'язнів — відділу Тернопільського обласного краєзнавчого музею завідувач відділу Володимир Мирославович Бірчак та старший науковий співробітник музею Орест Іванович Савка, автори експозиції «Історико-меморіальний музей політичних в'язнів» (спільне розпорядження від 10 грудня 2014 року № 618-од/225а «Про присудження обласних премій в галузі культури за підсумками 2013 року»).

Історико-меморіальний музей політичних в'язнів відкрито й освячено 14 жовтня 1996 року. Сьогодні виставкові зали музею розміщені у 28 камерах колишнього слідчого ізолятора радянських спецслужб (м. Тернопіль, вул. Коперника, 1). Експозиція презентується в 11 камерах.

Володимир Бірчак та Орест Савка стали авторами експозиції двох залів-камер: «Дисидентський рух» та «Меморіальна кімната Степана Сапеляка».

Експозиція «Дисидентський рух» присвячена шістдесятникам та їх наступникам, які після збройної боротьби ОУН і УПА прокладали дорогу до звільнення українського народу з-під більшовицького ярма. Тут розміщені біографії очільників визвольного руху: Юрія Шухевича, В'ячеслава Чорновола, Василя Стуса та інших. Документами та

світлинами представлено історію «Росохаської (Чортківської) групи» — юнацької патріотичної підпільної організації, що була заснована 5 листопада 1972 року в с. Росохач Чортківського району Тернопільської області. Члени групи — Петро Вітів, Петро Винничук, Василь Лотоцький, Володимир Сеньків, Андрій Кравець, Володимир і Микола Мармуси, Микола Слободян, Микола Лисий і Степан Сапеляк до 55-ї річниці проголошення УНР уночі з 21 на 22 січня 1973 року провела акцію протесту проти арешту української інтелігенції: у м. Чортків розвісили антирадянські гасла та 4 жовто-блакитні прапори.

Усі члени підпільної групи були засуджені за звинуваченням у створенні антирадянської організації та проведенні антирадянської агітації і пропаганди.

Унікальними експонатами у цій камері є вишиванка та кобза, що подаровані музеєві репресованим кобзарем Миколою Литвином (1943-2020 рр.) та справжнє тюремне ліжко дисидентського періоду.

Експозиція «Меморіальна кімната Степана Сапеляка» розміщена у камері № 5, де Степан Сапеляк (1951-2012 рр.), член «Росохаської (Чортківської) групи», у 1973 році 8 місяців перебував під слідством.

Завдяки авторам експозиції зібрано та представлено меморіальні матеріали про Степана Сапеляка, українського поета, прозаїка, публіциста, правозахисника, громадського діяча, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка, а саме: особисті речі, передані його матір'ю, усі видання його літературної творчості, світлини, листи, документи тощо.

У 2015 році лауреатом премії у номінації «Етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка» став авторський колектив Бережанського краєзнавчого музею у складі: головного зберігача фондів музею Наталії Андріївни Бойко, директора музею Надії Антонівни Голод, старшого наукового співробітника музею Миколи Павловича Проціва за реалізацію проекту «200 кроків до Тараса Шевченка» (спільне розпорядження від 09 листопада 2015 року № 66-од/230 «Про присудження обласних премій в галузі культури за підсумками 2014 року»).

Вшанування 200-річчя від дня народження великого Кобзаря працівники Бережанського краєзнавчого музею розпочали ще у 2013 році. У День Незалежності України 24 серпня в музеї стартував проєкт «200 кроків до Тараса Шевченка».

Відповідно до назви проєкт складався із 200 різнопланових культурно-мистецьких акцій. Найбільш вдалимими і знаковими були: випуск пам'ятної поштової картки «Розкажи світу про 200-річчя Тараса Шевченка», краєзнавчо-мистецька виставка виставки «200 кроків до Шевченка» та «Європейська Тарасова ніч в музеї».

Пам'ятна поштова картка «Розкажи світу про 200-річчя Тараса Шевченка» була створена на основі офіційного логотипу Шевченкового ювілею (автор — бережанський художник Олег Шупляк). Двісті пронумерованих поштівків з автографом автора логотипу розійшлися в «Тиждень листа» (7-13 жовтня 2013 року) з Бережан на адресу українських інституцій на всіх материках. Зокрема: в село Моринці на Черкащині, Національний музей Тараса Шевченка, Союз українок Австралії, бібліотеку Конгресу США, Українсько-Бразильську Центральну Репрезентацію, Конгрес українців Канади, Російську академію мистецтв у Санкт-Петербурзі, меморіальний музей у Форт-Шевченко в Казахстані, українську антарктичну експедицію «Академік Вернадський» в Антарктиді, Шевченківський національний заповідник у Канєві. Частина номерних карток отримали колекціонери, які колекціонують матеріали Шевченкіани.

28 лютого 2014 року в Бережанському краєзнавчому музеї відбулося урочисте відкриття масштабної виставки «200 кроків Шевченка», у підготовці якої взяли участь бережанці та мешканці інших міст. Виставка складалася із трьох розділів: «Шевченкіана колекціонерів», «Шевченкіана Бережанського краєзнавчого музею» та «Бережанці у вінок Кобзареві».

17-18 травня 2014 року Бережанський краєзнавчий музей з нагоди Міжнародного дня музеїв вчетверте поспіль організував акцію «Європейська ніч в музеї». З нагоди 200-річчя Тараса Шевченка вона мала назву «Європейська Тарасова ніч в музеї». Під час цього дійства відбулися заходи для учасників різних вікових категорій. Родзинкою акції стало спільне створення групою бережанських художників картини «Тарасова ніч в Бережанах». Картина передана в колекцію Бережанського краєзнавчого музею.

У 2016 році лауреаткою Премії у номінації «Етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка» стала мистецтвознавиця і художниця Наталія Григорівна Собкович за підготовку ювілейних мистецьких видань до 100-річчя українсько-американського художника Якова Гніздовського (спільне розпорядження від 16 серпня 2016 року

№ 474-од/157 «Про присудження обласних премій в галузі культури за підсумками 2015 року»).

Яків Гніздовський (1915–1985 рр.), відомий українсько-американський графік, живописець, скульптор, автор мистецьких статей народився 27 січня 1915 року в селі Пилипче на Борщівщині.

Значну частину свого життя мистець провів за межами батьківщини, але завжди тісно контактував з українськими організаціями США і Канади.

Виставки гравюр Якова Гніздовського ще за його життя відбулися на всіх континентах. Його твори було включено у виставку сучасної американської графіки, що об'їздила Латинську Америку, колишній СРСР, Японію, Індію та багато країн Європи. Твори мистця зберігаються в постійних колекціях Бібліотеки Конгресу США, Бостонського і Філадельфійського музеїв, у Фондах Вудварда, Рокфеллера та в багатьох інших зібраннях по цілому світу.

Український глядач мав змогу вперше побачити графіку Якова Гніздовського на виставці 1990 року. Гравюри, подаровані дружиною мистця Стефанією Кузан-Гніздовською, експонуються в Національних музеях Києва і Львова, музеях Тернопільщини.

У 2015 році виповнилося 100 років від дня народження Якова Гніздовського. Ця дата відзначалася за двома проектами. Перший — на Тернопільщині, де 2015 рік було проголошено Роком Якова Гніздовського. У рамках святкових заходів відбулися: конференція, ювілейна виставка, що представила оригінали гравюр мистця зі збірок музеїв Тернопільської області.

Другий проєкт реалізувався за підтримки Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні, Міністерства культури України та фундації «Відкрита Україна». Основна мета проєкту — презентація творів Якова Гніздовського на пересувній виставці містами України. Експозицію склали оригінали творів художника з колекцій вітчизняних музеїв та приватних збірок українських колекціонерів. Виставка стартувала в січні у Львові та впродовж року експонувалася у Львові, Чернівцях, Києві, Полтаві, Черкасах і Дніпропетровську.

Крім того, Американський дім у Києві — культурний центр Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні — відкрився у квітні 2015 року виставкою творів Якова Гніздовського з приватних колекцій.

Наталія Собкович брала участь в організації ювілейних виставок, культурно-мистецьких акцій, присвячених 100-річчю Якова Гніздовського та реалізувала видання 5-ти публікацій як автор вступних статей, укладач каталогів і дизайнер видань, а саме: подарункового набору листівок «Графіка Якова Гніздовського в колекціях Тернопільських обласних художнього і краєзнавчого музеїв»; альбомів-каталогів: «Графіка Якова Гніздовського у збірках музеїв Тернопільщини», «Всеукраїнська виставка творів Якова Гніздовського», «Виставка з нагоди 100-річчя Якова Гніздовського (з приватних збірок) в Американському домі у Києві»; бібліографічного покажчика «Яків Гніздовський».

У 2017 році лауреатом премії у номінації «Етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка» став музикознавець та фольклорист Олег Степанович Смоляк, автор збірки «Щедрівки Західного Поділля» (спільне розпорядження від 10 липня 2017 року № 402-од/148 «Про присудження обласних премій в галузі культури за підсумками 2016 року»).

Олег Смоляк упродовж своєї творчої та наукової діяльності досліджує музичну культуру Тернопільщини, яка має свою давню історію і формувалася протягом багатьох віків на терені прабатьківщини слов'ян — в Західному Поділлі (східна Галичина) та в Південній Волині.

Доробок його науково-методичних праць та літературних творів становить понад 340 публікацій — монографії, навчальні підручники та посібники, наукові статті, рецензії тощо.

Збірка «Щедрівки Західного Поділля» вміщує передмову, наукову статтю «Музична стилістика щедрівок Західного Поділля», 220 мелодій і текстів щедрівок, зібраних автором. Примітно, що у книзі зазначено паспорти пісень — інформація про 78 осіб різного віку і професій, у яких записано пісенний матеріал.

Зібрані щедрівки територіально охоплюють всю Тернопільську (крім південно-волинської частини), частково Львівську, Івано-Франківську та Хмельницьку області.

Особлива значимість цього видання полягає в систематизації і збереженні традиційних народних щедрівок — золотого фонду нематеріальної культурної спадщини, оскільки вони мало використовуються в репертуарі місцевих співаків і з часом можуть бути втрачені.

У 2018 році лауреатом премії у номінації «Етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка» став історик Володимир Ми-

хайлович Окаринський, автор книги «Тернопіль: місто, люди, історія (від давнини до 1991 року)» (спільне розпорядження від 20 серпня 2018 року № 621-од/185 «Про присудження обласних премій в галузі культури за підсумками 2017 року»).

Науково-популярне видання «Тернопіль: місто, люди, історія (від давнини до 1991 року)» — результат п'ятирічної копіткої праці Володимира Окаринського. Фахівці вважають цей нарис історії Тернополя найбільш повним, оскільки його зміст базується тільки на перевірених фактах.

Книга тематично поділена на 24 розділи, які розпочинаються розгортками з фотографій або картин. У ній 512 сторінок з ілюстраціями — гравюри, малюнки, портрети, світлини, мапи.

У виданні охоплено всі історичні періоди міста — від передісторії до доби Української незалежності, тобто до участі тернополян у грудневому референдумі 1991 року.

Крім того, книга містить додатки: рекомендована література; хроніка міста (хронологія знакових подій); синхроністична таблиця, що розподілена на три колонки подій: світової історії, історії України, історії Тернополя; «Тернопіль у ста портретах» — інформація про сто видатних тернополян різних часів; іменний покажчик осіб, які зазначені в книзі.

Весь наклад книги (1000 примірників), виконаної у якісному дизайні, розійшовся світом, презентуючи Тернопіль та його мешканців за майже 500-літню історію.

У 2019 році лауреаткою премії у номінації «Етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка» стала мовознавиця Леся Олексіївна Гапон, авторка монографії «Лінгвістична спадщина Ярослава-Богдана Рудницького» (спільне розпорядження від 18 квітня 2019 року № 516-од/193 «Про присудження обласних премій в галузі культури за підсумками 2018 року»).

Я. Рудницький (1910–1995 рр.) — відомий український вчений діаспори, наукова діяльність якого розгорталася в різних країнах: у Польщі — в міжвоєнний період, у Німеччині й Чехії — під час Другої світової війни; у Канаді — в період холодної війни між СРСР і Заходом.

Наукові праці Я. Рудницького з літературознавства, ономастики, етимології, діалектології, соціальної лінгвістики та фундаментальна

робота «Етимологічний словник української мови» увійшли в золотий фонд світової україністики.

У монографії Лесі Гапон репрезентовано перше комплексне дослідження лінгвістичної спадщини Я. Рудницького. Висвітлено концепції автора, які стосуються різних аспектів учення про українську мову. Доробок науковця розкрито в широкому контексті розвитку української лінгвістики: показано вагомість лінгвістичних поглядів Я. Рудницького для свого часу та їхню актуальність на нинішньому етапі розвитку українського мовознавства.

Монографія складається із передмови, п'яти послідовних розділів, висновків і списку використаних джерел.

У роботі проаналізовано українознавчі лінгвістичні праці знаного представника української діаспори і розкрито значимість спадщини вченого для історії вітчизняного мовознавства, зокрема його дослідження проблеми походження, розвитку та функціонального статусу української мови.

Джерельною базою монографії стали 80 праць ученого (монографії, словники, навчальні посібники, наукові статті), опубліковані, крім української, польською, англійською, німецькою мовами; матеріали, які висвітлюють біографічні факти (спогади сучасників, учнів і послідовників Я. Рудницького); публікації відомих українських і зарубіжних мовознавців; періодичні видання 30–90-х рр. ХХ ст.

Варто зазначити, що, окрім щорічної премії у номінації «Етнографія і музейна справа — імені Володимира Гнатюка», пам'ять про Володимира Гнатюка на Тернопільщині увіковічено у таких об'єктах:

- Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка;
- пам'ятник (погруддя) академіку Володимиру Гнатюку (1999 р., скульптор Володимир Мельник; м. Тернопіль, вул. Кривоноса, 2);
- обласний комунальний етнографічно-меморіальний музей Володимира Гнатюка у с. Велеснів;
- пам'ятник (погруддя) академіку Володимиру Гнатюку (1971 р., скульптор Лука Біганич; с. Велеснів);
- Бучацька гімназія ім. В. М. Гнатюка.

На честь академіка Володимира Гнатюка названі вулиці у містах Тернопіль та Бучач.

Література

1. Бірчак. В. Історія створення та діяльність історико-меморіального музею політичних в'язнів / Музеї Тернопільщини: збірник праць. Тернопіль: Терно-граф. 2013. С. 89-96.
2. Виставка творів з нагоди 100-річчя від дня народження українсько-американського мистця Якова Гніздовського / Посольство Сполучених Штатів Америки в Україні, Міністерство культури України, Фондація «Відкрита Україна»; упор. та авт. дизайну обкладинки Н. Собкович. Львів, Чернівці, Київ, Полтава, Черкаси, Дніпропетровськ. 2015. 53 с.: іл.
3. Гапон Л. Лінгвістична спадщина Ярослава-Богдана Рудницького: монографія. Тернопіль: Осадца Ю. В. 2017. 200 с.
4. Графіка Якова Гніздовського у збірках музеїв Тернопільщини: каталог; авт. і упор. Н. Собкович. Тернопіль, 2015. 76 с.: іл.
5. «200 кроків до Тараса Шевченка» на Тернопільщині. 20 лютого 2014 р. URL: <https://doba.te.ua/post/12028> (дата звернення: 01.05.2021 р.).
6. Володимир Окаринський — історик, який знає, коли в Тернополі... почали пити каву! 29 січня 2018 р. URL: <https://cutt.ly/ubOjRsQ> (дата звернення: 30.04.2021 р.).
7. Окаринський В. Тернопіль: місто, люди, історія (від давнини до 1991 року). Тернопіль: Навчальна книга — Богдан. 2017. 512 с.: іл.
8. Печера Вертеба на Тернопіллі. Мандрівка у світ зниклої цивілізації. 23.06.2020. URL: <https://cutt.ly/fbO9bTY> (дата звернення: 10.05.2021 р.).
9. Смоляк О. Щедрівки Західного Поділля. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2015. 280 с.
10. Смоляк П. Олег Смоляк у музиці та літературі. Тернопіль. 2020. 212 с.
11. Собкович Н. Цей рік на Тернопільщині — Рік Якова Гніздовського // Свобода — Нью-Йорк. 13 берез. 2015. С. 15 : іл.
12. Стецько В. Пінзель і Тернопільщина. Тернопіль: Підручники і посібники. 2007. 48 с.; іл.
13. Сохацький М. Борщівський обласний краєзнавчий музей — науково-культурний центр Західного Поділля / Музеї Тернопільщини: збірник праць. Тернопіль: Терно-граф. 2013. С. 459-473.

14. Територія вільних муз. Підхід — індивідуальний. 2.11.2006.
URL: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/789/164/28719/> (дата звернення: 01.05.2021 р.).
15. Exhibition on the occasion of the 100th anniversary of the birth of the Ukrainian-American artist Jacques Hnizdovsky = Виставка з нагоди 100-річчя від дня народження українсько-американського мистця Якова Гніздовського: catalogue compilation and cover desing by N. Sobkovych. Kyiv, 2015. 55 p.